

'T GROENE WAASLAND

wordt uitgegeven in samenwerking met
Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme, Pannen-
weel, Natuurpunt Waasland, VELT, Wase Imkers-
bond, JNM, Hofter Saksen, Lilenwerkgroep
Vogelbescherming, ABS-LDZ vzw

COÖRDINATIE & BEHEER

Abbl

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 39ste jg - nr 3; mei 2019 - nr 212

NATUUR EN MILIEU

fietssnelweg p4

insecten p14

jonge mezen p10 en p12

paddenoverzet p16

*nieuwe coöperatie
hernieuwbare energie p30*

*nieuwe
uitkijktoren
p31*

IN HET WAASLAND

Beste lezer,

Wanneer U dit leest zijn de verkiezingen voorbij. De druk van dit tijdschrift gebeurde voor 26 mei. Hopelijk komen er regeringen, die natuur en klimaat genegen zijn en er echt werk van maken.

de redactie

JUBILEUMJAAR VZW DURME MOOI INGEZET

Vzw Durme viert in 2019 haar vijftigste verjaardag. Via deze QR code komt u terecht op onze website voor een uitgebreid verslag van het feest-weekend van begin februari. Daar vind u o.a. een link naar ons Youtube kanaal waar u kan genieten van de aftermovie van de academische zitting en interviews met de sprekers.

FIETSSNELWEG F4 ANTWERPEN – GENT

Provincie zorgt voor volwaardige bewegwijzering

Ruim twintig jaar geleden realiseerde de stichting Veloland Schweiz de bewegwijzering van negen nationale fietsroutes doorheen Zwitserland. In het Verenigd Koninkrijk bewegwijzerde Sustrans in de jaren '90 reeds 8.000 km routes op het National Cycle Network. Wallonië realiseerde in de jaren '90 de eerste RAVEL-langeafstandstrajecten (Réseau Autonome de Voies Lentes). Die achterstand wordt in onze provincie nu weggewerkt. Maar aan de provinciegrens bij Antwerpen houdt ze abrupt op.

De provincie Oost-Vlaanderen liet dit voorjaar de fietssnelweg F4 tussen Gent en Antwerpen bewegwijzeren. Dus net voor de lente staan er op het traject van Gent-Dampoort tot Zwijndrecht gloednieuwe wegwijzers. Andere regio's deden dit al veel

**KOM BINNEN
BELEEF
GENIET**

VELT
ECO
TUIN
DAGEN

01-02
JUNI
2019

<https://beweegt.velt.be/waasland>

Verken
alle tuinen op
www.velt.nu

Ruim 200 inspirerende tuinen verwelkomen je. Ontdek er hoe je zelf een tuin met meer dan sprietjes creëert.

velt
SAMEN
ECO
ACTIEF

eerder.

De Waaslandroute is nu op het centrale deel tussen Destelbergen en Zwijndrecht met veel zorg bewegwijzerd. Er zijn enkele honderden bordjes neergezet langs het traject in beide richtingen. Er staat voor elk kruispunt een viervoudige aanduiding:

1. een aankondigingsbord,
2. vervolgens de richtingaanwijzer,
3. daarna de kilometeraanduiding tot het

eerstvolgende dorp en tegelijk tot het eindpunt Antwerpen of Gent,

4. daar bovenop krijgt de fietser nogmaals de bevestiging dat hij juist zit met het F4-logo op het wegdek. Bij grote knooppunten werden ook nog overzichtsbornen geplaatst. Ze geven een schematisch beeld van heel de F4 met de meeste aftakkingen.

In Beervelde, Lokeren, Sint-Niklaas en Beveren werd eerder al een teltotem geplaatst. Hij geeft het aantal fietsers weer vanaf het begin van de dag en het jaar. Bij de Durmebrug achter station Lokeren worden de meeste fietsen geteld: voorbij winter gemiddeld ruim 1.000 per dag met pieken tot 2.000 per dag. **Leuk om weten: in 1995, in het dossier Nieuwe Regionetwerken, stelde ABLLO al voor om deze verbinding over de Durme te realiseren (in dat jaar is de achteringang van het station afgewerkt).**

Met de bewegwijzering van de F4 zet het fietsbeleid een grote stap vooruit. Dit beleid moet verder gezet worden. Delen van het traject zijn nog veel te smal. Op tal van kruispunten geniet de fietser nog geen voorrang. De F4 is nu twee (!) jaar onderbroken voor de bouw van een onderdoorgang onder de spoorlijn nabij de wijk Kopkapel te Lokeren. Lang niet alle neuzen wijzen in dezelfde richting. **Wij duimen voor een nog krachtiger fietsbeleidsaanpak.**

Fred Van Remoortel

18 mei 2019

18 mei 2019

Beveren: 62.506 dit jaar, dus gemiddeld **453** per dag   **St-Niklaas:** 124.444, dus **901** per dag
Lokeren: 166.438, dus **1215** per dag   **Beervelde :** 43.524, dus **317** per dag

op 18 mei 2019

18 mei 2019

BURGERINITIATIEF ROOMACKER EN ONS STREVEN ÉÉN VZW

Reeds geruime tijd voerden beide verenigingen gesprekken over de keuze om al of niet apart of samen te gaan als vzw. Het Burgerinitiatief is ontstaan uit een werkvergadering die door Ons Streven was ingericht in een vroeg stadium van het verzet tegen de Roomacker verkaveling.

Ons Streven had al meerdere jaren voordien een aanzet gegeven om in Tielrode een burgerforum of dorpsraad tot leven te brengen. Dit forum zou best zelfstandig fungeren om de belangen van het dorp te behartigen en daarbij frequent in overleg gaan met het beleid van Groot Temse. Een nauwe samenwerking van beide verenigingen was steeds het uitgangspunt. Ons Streven heeft echter al een uitgebreid programma dat met een beperkte actieve groep tot uitvoer moet gebracht worden. Aanvankelijk leek het opnemen van een tweede vereniging binnen de vzw dan ook een te zware opdracht. Na wikken en wegen kreeg een samengaan toch de voorkeur. Het Burgerinitiatief van haar zijde zag zowel voor- als nadelen in een aparte werking. Enerzijds is autonomie voor deze burgergroep een sterk motief. Aansluiten bij de milieuvereniging vraagt wel een ruimere aanpak en de leden wilden de grenzen van hun agenda kunnen blijven overzien. Anderzijds is de expertise van Ons Streven als juridisch sterk onderbouwde vzw een groot voordeel.

Aangezien de samenwerking al van bij het begin vanzelfsprekend was en de keuze gemaakt moest worden, werd op 18 december 2018 de knoop doorgehakt: Het Burgerinitiatief gaat verder door het leven als "afdeling van milieuwergroep Ons Streven vzw". De structurele maatregelen die daarvoor getroffen moeten worden zijn lopende.

De acties en activiteiten van beide groepen scherpen zich intussen aan, met een volle agenda voor Ons Streven, [zie elders in dit blad] en voor het Burgerinitiatief een natuurwandeling op zondag 12 mei. Beide verenigingen bruisen van inspiratie en overtuigingsdrang.

Op dinsdag 30 april werd het burgerinitiatief geïnterviewd door "tv één" voor het programma "Iedereen kiest". De uitzending met als thema Betonstop werd uitgezonden op 20 mei.

AFKOPPELEN VAN DE DORPSBEEK: WAT EEN GEMISTE KANS IN SINT-GILLIS WAAS

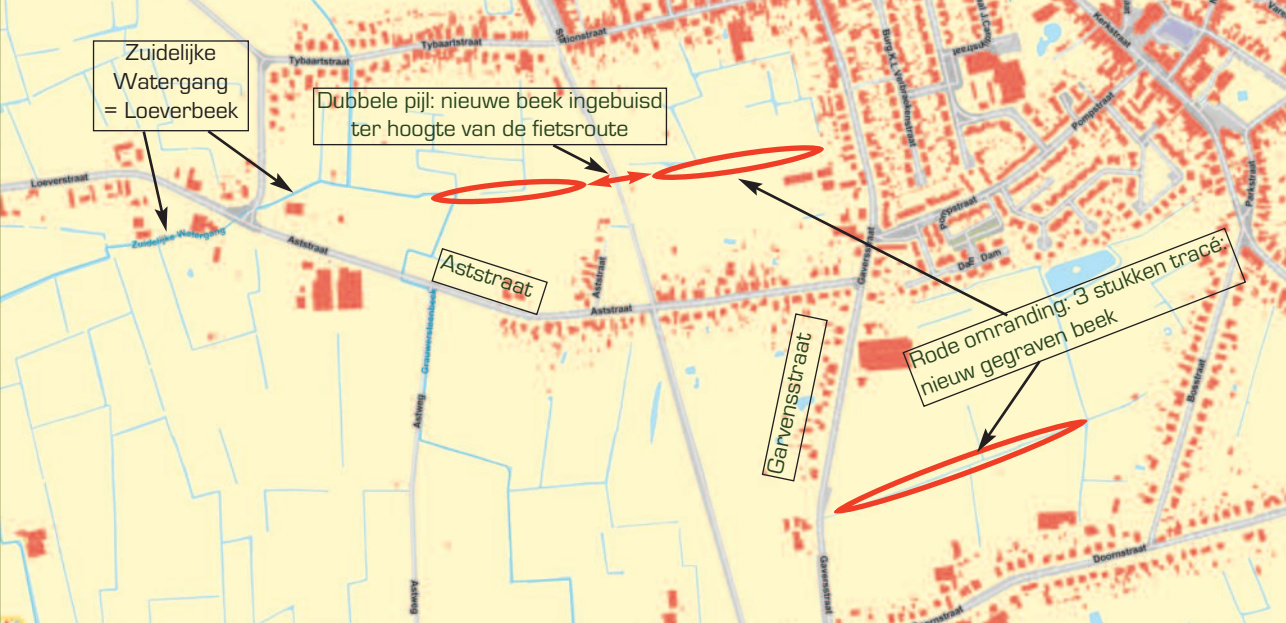
De bedoeling van dit project was nochtans zeer goed: het vermijden dat nog langer proper hemelwater in de riolering terecht komt, maar dat hemelwater af te voeren naar de Loeverbek.

Helaas.

De nieuw gegraven omleidingsbeek heeft enkel en alleen een waterafvoerende functie gekregen, is erg smal en werd bovendien met hardhout (!) verstevigd over de hele lengte van enkele kilometer. Over een afstand van enkele honderden meters werd deze nieuwe beek zelfs ingebuisd (!!!) om toch maar geen vierkante meter landbouwgrond in te palmen. En dat terwijl de landbouw het eerste slachtoffer zal worden van de verdrogingsproblemen.

Er is zelfs geen bomenrij geplant, laat staan een trage weg langs de nieuwe beek gelegd. Dat zou nochtans het later onderhoud van deze beek erg vergemakkelijken én zou een hele mooie lokale wandeling in deze hoek van de gemeente mogelijk hebben gemaakt...

Nochtans staat in het bestuursakkoord van de gemeente Sint-Gillis Waas dat er aandacht zou komen voor het uitwerken van groenblauwe netwerken... Niks daarvan in dit project, helaas.

**Het had dus helemaal anders gekund ....
Alweer doodzonde...**

Wat zijn er hier kansen blijven liggen om biodiversiteit, recreatie en klimaatneutraliteit écht te ondersteunen. Alle experts, ook bij de gemeente zelf, pleiten voor vertraagde afvoer van hemelwater om het water meer kansen te geven in de bodem te kunnen dringen.

MAKEN NIEUWKOMERS IN HET WAASLAND MENSEN EN DIEREN ZIEK?

Een eeuw geleden zorgde de **Spaanse griep** voor een ongeziene sterfte in onze streken en ver daarbuiten. Deze griep groeide uit tot een wereldwijde epidemie die veel meer mensen doodde dan het oorlogsgeweld van 1914-1918. De naam 'Spaanse griep' is misleidend, want men vermoedt dat de ziekte oorspronkelijk uit Amerika kwam. Opmerkelijk was dat vooral mensen tussen 20 en 40 jaar slachtoffer werden. Alleen al in België stierven er niet minder dan 282.165 mensen. Wereldwijd schat men dat er tussen de 30 tot 60 miljoen mensen de ziekte niet overleefden. De eerste opstoot van de ziekte in België vond plaats in juli 1918. Men sprak van een gewone zomergriep en blijkbaar was men niet erg verontrust. Behalve dan aan het IJzerfront waar men elke soldaat nodig had voor het eindoffensief. In oktober-november 1918 begon de griep onverwacht meer dodelijke slachtoffers te maken. De bevrijding en de rondtrekkende verzwakte soldaten hebben daar waarschijnlijk toe bijgedragen. De ziekte kende nog een derde piek in 1919 en zou tot 1920 blijven huishouden.

Aangezien men in die tijd nog niet wist dat griep veroorzaakt werd door een virus, de wereld te kampen had met de gevolgen van een verschrikkelijke wereldoorlog en er verzwakte mensen massaal grote verplaatsingen maakten, waren de gevolgen van de ziekte rampzalig. Men weet nu dat deze ziekte een mortaliteitscijfer van 3% had. Dus per 100 mensen die besmet werden met de Spaanse griep, overleefden 3 mensen het niet. Het Waasland telde volgens Wikipedia op 1 januari 2018 286.243 inwoners. Als de Spaanse griep nu even hard zou toeslaan, zouden er niet minder dan 8587 mensen het loodje leggen.

De kans dat dit nog gebeurt is echter klein. De wetenschap is zeer sterk geëvolueerd en we hebben veel geleerd uit de ervaringen van honderd jaar geleden. Onze overheid heeft zich sterk georganiseerd en meerdere diensten houden de gezondheidstoestand van mensen en dieren nauwlettend in de gaten.

Toch kunnen we niet op twee oren slapen want door de massale vlucht aan vliegtuigreizen raakt een virus nu gemakkelijk binnen de 24 uur over

gans de wereld verspreid. Zelfs als men erin slaagt met de huidige medische zorgen de mortaliteit op 1% te houden, zouden er in het Waasland toch nog altijd 2862 mensen aan zo'n ziekte kunnen sterven. (Als we allemaal besmet zouden raken natuurlijk). In ieder geval heeft de Mexicaanse griep waarvoor we in 2009 zo erg vreesden wereldwijd 'maar een 18 000' mensen gedood.

Maar we kunnen niet zomaar victorie kraaien. Door klimaatveranderingen, de voortdurende toename van internationale handel en toerisme kunnen nieuwe ziekten vastgesteld worden in gebieden waar ze voordien niet voorkwamen. Zo maakt men zich zorgen over de **exotische tijgermug**. Meerdere wetenschappelijke organisaties zoals het Instituut voor Tropische geneeskunde, houden de verspreiding van dit insect nauwlettend in het oog. De tijgermug heeft haar normale biotoop in Azië maar in de zomer van 2013 werden verschillende exemplaren opgemerkt in de Antwerpse haven. De insecten waren meegereisd via een partij autobanden. De tijgermug is bepaald geen lieverdje. Deze mug staat bekend als verspreider van een twingtigtal virusziekten bij mensen: de West-Nijl-ziekte, dengue, gele koorts, Japanse encefalitis, het chikungunyavirus, ... Gelukkig overleven deze muggen en hun eitjes voorlopig onze winters niet en werden er na 2016 geen exemplaren meer waargenomen.

In ons gematigd klimaat kan ook de **Afrikaanse malariamug** nog niet overleven. Maar in Zuid-Europa lijken zowel de

tijgermug als de malariamug op te rukken. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde doet voor de monitoring van exotische muggen MEMO (Monitoring of Exotic Mosquitoes in Belgium), beroep op het BopCo-team (the Barcoding Facility for Organisms and Tissues of Policy Concern). Dit is een gezamenlijk team van biologen uit het Koninklijk Museum van Midden-Afrika (KMMA) en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN).

Deze instanties houden onder andere ook **teken** in het oog. In ons land en andere West-Europese landen zorgt vooral de zogeheten schapenteek voor onrust. Dit diertje kan de gevreesde ziekte van Lyme bij mensen overbrengen. In de Vlaamse bossen zijn de belangrijkste gastheren voor de schapenteek de Bosmuis, Rosse woelmuis, lijsterachtigen en het Ree. TBE of teken encephalitis is een hersenvliesontsteking veroorzaakt door een virus dat door teken wordt overgedragen. Er kunnen grieperige symptomen optreden met een kleine kans op complicaties. Deze zoönose komt momenteel vooral voor in Noordoost- en Centraal-Europa maar is in uitbreiding naar het Westen. Volgens Natuurpunt kan men het risico op ziektes veroorzaakt door teken verlagen door de kans te beperken dat mensen in contact komen met teken. Een teek heeft vaak de mogelijkheid niet om op je benen te kruipen als natuurbeheerders brede wandelpaden aanleggen en de planten langs de paden maaien. Die paden zorgen ervoor dat wandelaars gevaarlijkere zones van het bos mijden. Andere preventieve maatregelen zijn:

- Bij buitenwerk de huid beschermen met lange mouwen, lange broekspijpen en gesloten schoenen
- Zoveel mogelijk de lange vegetatie vermijden en op de paden blijven
- Na buitenwerk wordt aangeraden het hele lichaam 's avonds na het werk te controleren op de aanwezigheid van teken
- Insectenwerende middelen zoals muggenmelk of Deet beschermen niet volledig tegen teken

Aangezien de besmettingskans vergroot bij een teek die langer aanwezig is moet die zo snel mogelijk worden verwijderd. Dat kan met de hand, met een pincet of tekenpikker, een plaatje met een ope-

ning waar de teek in past waarna hij kan worden losgetrokken van de huid. Gebruik geen vloeistoffen of andere hulpmiddelen. Gewoon de teek zonder draaien lostrekken is het beste. Ideaal wordt nadien ook de wonde ontsmet.

Het Agentschap voor Natuur en Bos volgt de verspreiding van een aantal ziekten op via monitoringsprogramma's en werkt draaiboeken uit om, mocht dat nodig zijn, accuraat en snel alle maatregelen te kunnen nemen om infectie bij in het wild levende dieren te voorkomen, te reduceren en/of uit te roeien. In het wild levende dieren kunnen ziektekiemen (zoals virussen, bacteriën, schimmels en parasieten) met zich meedragen. Sommige ziekten kunnen bedreigend of schadelijk zijn voor een populatie, een soort of een ecosysteem, voor huis- en landbouwdieren of voor de mens.

Een voorbeeld van een risico voor volksgezondheid is de overdracht van **Vogelgriep** (Aviaire influenza) van in het wild levende vogels op andere diersoorten en de mens. In februari 2017 werd deze ziekte vastgesteld in Lebbeke. Meteen werden er strenge maatregelen genomen in het Waasland. Het vogelgriepvirus wordt verspreid door trekvogels, in het bijzonder watervogels op weg naar het zuiden.

Het virus kan zich snel verspreiden en zal gemakkelijk kippen en kalkoenen besmetten en daar veel sterfte veroorzaken. Er zijn voor dit virus weinig problemen bij de mens gemeld, maar de schrik zit er wel in.

De schrik voor **vossenlintworm** (*Echinococcus multilocularis*) is niet geheel terecht. Zonder behandeling kunnen de larven van de vossenlintworm de lever van een mens compleet vernietigen en loopt deze zeer zeldzame ziekte fataal af. Om het risico op besmetting verwaarloosbaar klein te houden volstaat het echter enkele eenvoudige hygiënische voorzorgen in acht te nemen:

- bosvruchten (zoals bramen, frambozen en bosbessen), zelfgeplukte paddestoelen en valfruit eerst grondig wassen en zo mogelijk koken (10 minuten op 60 °C, 5 minuten op 70°C of 1 minuut op 100 °C) voor consumptie;
- handen goed wassen na tuinieren en andere grondwerkzaamheden of na contact met kat of hond
- dode dieren niet met blote handen aanraken
- In gebieden waar de vossenlintworm veel voor-

komt, huisdieren, elke 3-4 weken ontwormen en ze wassen na een wandeling.

Het ANB monitort de verspreiding van de vossenlintworm. Hiervoor worden elk jaar minstens 300 vossen afgeschoten. Dat is eigenlijk jammer, omdat door de jachtdruk jonge vossen vluchten naar nieuwe locaties en zo de parasiet nog sneller verspreiden. In 2013-2014 werden er in het Waasland vier vossen onderzocht. Geen enkele bleek besmet. In de Voerstreek waren zes vossen drager van de parasiet. Elders werden er op de meer dan 300 vossen maar twee positieve gevallen vastgesteld.

In het Waasland hoeven we ons ook geen zorgen te maken over de verspreiding van hondsdolheid door vossen. Na het toepassen van orale vaccinatietechnieken bij vossen vanaf 1989, was bestrijding van de ziekte in het wild succesvol. België is officieel hondsdol vrij sinds juli 2001.

De federale overheid (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen of FAVV) is bevoegd voor de gezondheid van landbouwdieren en waakt erover dat mensen niet ziek worden door besmet voedsel.

Sciensano is een nationaal referentie laboratorium dat verantwoordelijk is voor de diagnostiek en het onderzoek van **exotische virale ziekten** bij één- en tweehoevige dieren zoals mond- en klauwzeer, vesiculaire varkensziekte, vesiculaire stomatitis, blauwtong, epizoötische hemorrhagische ziekte en riftdalkoorts. Als Europese Unie re-

Actieve surveillance van *Echinococcus multilocularis* in Vlaanderen in 2013-2014

ferentie laboratorium is het verantwoordelijk voor besmettelijke nodulaire dermatose (lumpy skin disease) en schapen- en geitenpokken. Sciensano draagt tevens bij tot het nationale en internationale controlebeleid van deze exotische virale ziekten.

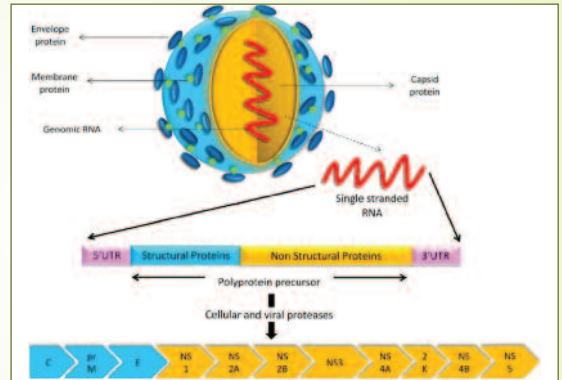
Daarnaast draagt Sciensano ook bij tot het nationaal en internationaal controlebeleid inzake de bestrijding en preventie van overdraagbare spongiforme encefalopathieën (OSE) (prionziekten). Dit zijn trage, dodelijke overdraagbare neurodegeneratieve ziekten die zowel mensen (ziekte van Creutzfeldt-Jakob; CJD) als dieren treffen (zoals de "gekke koeenziekte").

Sommige infecties bij in het wild levende dieren kunnen een bedreiging vormen voor het natuurbehoud wanneer zij het duurzame voortbestaan van een populatie van een inheemse soort in het gedrang brengen. Een voorbeeld daarvan zijn schimmels zoals *Batrachochytrium dendrobatidis* en *Batrachochytrium salamandrivorans* (**Bsal**) die bij amfibieën de dodelijke huidziekten Chytridiomycosis en

Ranavirose veroorzaakt. Deze schimmels zijn inheems in Azië waardoor de daar inheemse amfibieën een zekere immuniteit hebben opgebouwd tegen deze ziektes. Door de import van exotische

soorten vanuit Azië zijn de Europese amfibieënsoorten in contact gekomen met deze voor hun onbekende ziektes waaraan zij extra gevoelig bleken te zijn. Bsal werd voor het eerst ontdekt in België bij Vuursalamanders in Eupen (Provincie Luik) in december 2013. In mei 2015 werd voor de eerste maal in Vlaanderen de aanwezigheid van de schimmel Bsal vastgesteld bij Alpenwatersalamanders in Duffel (Provincie Antwerpen). Deze meldingen van Bsal in België zijn verontrustend omdat ze een verdere verspreiding van de agressieve schimmel aangeven. Men vreest dat deze ziektes zich wereldwijd gaan verspreiden en tal van amfibieënsoorten gaan uitsterven. Van alle soorten in België blijkt enkel de vinpootsalamander resistent te zijn. In het Waasland wordt dit diertje enkel in Daknam aangetroffen.

Het **Usutuivirus** is een tropisch flavivirus dat wordt overgedragen door muggen. Het virus is oorspronkelijk afkomstig uit Zuid Afrika. De Usutu is een rivier in Swaziland. Waarschijnlijk is de ziekte door trekvogels overgebracht naar Europa. Het virus veroorzaakt ziekte en dood bij merels en andere in het wild levende vogels. In 2016 sloeg het virus vooral toe in de provincies Limburg en Antwerpen. In 2017 breidde het zich verder uit naar Oost-Vlaanderen en de oostelijke rand van West-Vlaanderen. In 2018 trof de derde uitbraak heel Vlaanderen.

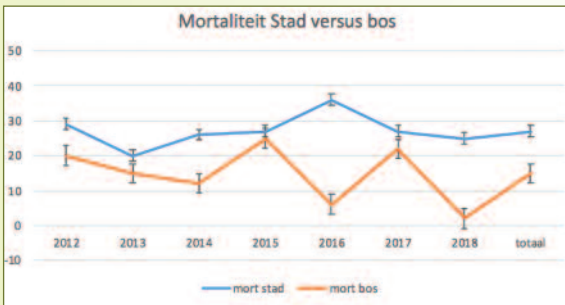

**ER STERVEN TEVEEL JONGE STAD-
MEZEN VOOR ZE HET NEST VERLATEN**

Elk jaar gaan er veel te veel jonge meesjes dood in het nest. Sedert 2012 loopt er een citizen science urbaan mezenproject (www.abllo.be/na-tuur-landbouw/urbaan-mezenonderzoek) op basis van nestkasten vooral bij particulieren.

In Gent vanaf 2012 met 180 nestkasten, in Sint-Niklaas en Dendermonde sedert 2014 met 150 nestkasten en in Kruibeke sedert 2018 met thans 60 nestkasten. Ook in het Nederlandse Terneuzen en Maastricht met resp 160 en 133 nestkasten. Tegelijkertijd ook in een controlebos: een 30ha groot, oud beukenbos met 193 nestkasten waar de mezen reeds sedert 1964 opgevolgd worden. Van alle bezette nestkasten ringen en meten we zoveel mogelijk de ouders als de jongen meer dan 10 dagen oud zijn en ringen en meten de jongen als ze 15 dagen oud zijn. Wanneer een broedsel verloren gaat wordt dit nauwkeurig opgetekend.

www.abllo.be/klik

Percentage dode mezen in het nest voor stedelijke nestkasten (blauw) en voor kasten in het controlebos (oranje)

Fig.1 toont het percentage mislukte legsels (= min de helft van de jongen dood) in de steden en in het controlebos tussen 2012 en 2018.

Hieruit blijkt dat dat er in steden meer nestjongen dood gaan dan in ons controle bos. In het controlebos komen slechte en goede jaren voor. Hiervoor zijn verschillende factoren verantwoordelijk:

- Het missen van de rupsenpiek door een veranderend klimaat.
- Slechte weeromstandigheden (nat en kil) tijdens het grootbrengen van de jongen.
- Predatie: in 1976 ondervonden we de predatie van eikelmuisen en in 2014 de predatie van een steenmarter.

Fig 2: deze kloeke mezen van 15 -16 dagen oud, vliegen uit als ze 19 -20 dagen oud zijn en wegen dan optimaal tussen 17 en 19 gram

Grote jongen (>12dagen oud) gaan in het bos zelden dood en vliegen dan uit als kloeke jongen (Fig 2).

In steden waar opvallend meer jongen dood gaan hebben de mezen te maken met tal van gevaren.

- Het verdwijnen van een of beide oudervogels door gevaren: katten, vergiftiging.... (Fig 3)
- Verkommering door gebrek aan eiwitrijk voedsel. Heel wat jongen in de stad vliegen wel uit maar zijn ten dode opgeschreven door een ondermaatse conditie.

Fig 3: Deze jongen koolmezen van 15 dagen zijn in verdachte omstandigheden dood gegaan (deelnemer urbaan mezenproject).

† groene wasland mei 2019 nr 212

Fig 4: Deze jonge mezen van 5-6 dagen zijn wel degelijk dood alhoewel het lijkt of ze rustig liggen (deelnemer urbaan mezenproject).

In het kader van het opduiken van de Buxusmot en de verdelging van de larven zien we in onze gegevens geen opvallende stijging in het aantal waargenomen dode nestjongen tussen 2016 en 2018. Vooral tijdens de eerste jaren hoorden we nog weinig over de buxusmot in tuinen. Het is pas sedert 2016 dat deelnemers ons attent maken op het feit dat mezen ook larven van de buxusmot vangen voor zichzelf en/of voor hun jongen. Voor mezen zijn dit vrij grote rupsen die ze enkel sporadisch aan

grotere jongen (>12 dagen) geven. Ze kunnen ze echter zelf verorberen met het verdwijnen van een of beide partners en als gevolg het mislukken van het broedsel.

Willen we in steden een beter broedsucces van alle zangvogels die in onze tuinen broeden, dan is een totaalverbod op het gebruik van pesticiden noodzakelijk toch zeker tussen half maart en half juli. Het is bovendien ook aangewezen dat alle katten in steden een belletje dragen. Op die manier worden voederende ouders, die zich vooral concentreren op hun jongen, minder verrast door jagende katten.

Fig 5: Jonge koolmezen van 11 dagen oud gaan in ons controlebos zelden dood. Deze jongen gingen dood na het gebruik van pesticiden door een buur (jenny De Laet)

*Jenny De Laet
coördinator
urbaan mezenproject*

HEEFT INSECTENBESTRIJDING INVLOED OP MEZENSTERFTE?

Ieder broedseizoen ontvangen we meldingen van mislukte broedpogingen van mezen. Een, meerdere of alle jongen liggen dood in het nest. Wat is er gebeurd? Soms wordt een link gelegd met een buur die enkele dagen ervoor pesticiden gespoten heeft. Stierven de jongen doordat ze vergiftigde rupsen te eten kregen? In 2018 ontvingen we hierover meer meldingen dan anders. Had de bestrijding van de buxusmot hier iets mee te maken? Vogelbescherming Vlaanderen onderzoekt deze lente, samen met Velt vzw, of we effectief sporen van pesticiden kunnen terugvinden in kool- of pimpelmeesjongen.

Natuurlijke sterfte

Het is volkomen natuurlijk dat er mezenjongen sterven in het nest. Mezen leggen gemiddeld 6 à 8 eieren maar dit kan oplopen tot 12 en meer. Als het ouderkoppel in goede conditie is, in combinatie met goede weersomstandigheden en voldoende voedsel, is de kans reëel dat alle jongen kunnen uitvliegen. Enkele dagen regenweer waardoor er minder rupsen gevonden worden of een slechte timing tussen het uitkomen van de eieren en de rupsenpiek zorgen er al snel voor dat de zwakste jongen afvallen. Soms valt één van beide partners ten prooi of vliegt ze tegen een auto. In dit geval bestaat de kans dat de andere ouder het nest in de steek laat. Uiteraard zorgen ook infecties of parasieten voor sterfte in het nest. Er zijn ook vele dieren die de jonge vogels wel kunnen

smaken: katten, eekhoorns, spechten en ja, ook eksters laten een extra brokje voedzame proteïnen niet liggen. Dit is altijd een risico. Al deze factoren zijn ingecalculeerd in de voortplantingsstrategie van mezen. Je krijgt zoveel mogelijk nakomelingen waarvan er op het einde van de rit een enkele de volwassen leeftijd haalt en zich voortplant: missie geslaagd. Dit is een andere strategie dan bijvoorbeeld bij albatrossen waarbij zeer veel tijd en energie gestoken wordt in het opvoeden van één jong. Dit is zo intensief dat ze zelfs een jaar overslaan voordat ze een nieuwe broedpoging starten.

HELP MEE MET
ONS ONDERZOEK

SOS MEZEN

Citizen science project naar de aanwezigheid van pesticiden in mezen

Rupsen, mag het meer zijn?

Voldoende, kwalitatief voedsel blijft een van de belangrijkste factoren voor een succesvolle broedpoging. Jonge mezen krijgen hoofdzakelijk een dieet van rupsen aangevuld met andere ongewervelde diertjes. Dit dierlijk voedsel met hoge voedingswaarde, boordevol eiwitten is levensnoodzakelijk voor de jongen. Het verteringsproces van plantaardige materialen (zaden, nootjes) verloopt in het jonge mezenmaagje heel traag waardoor ze onvoldoende voedingsstoffen opnemen. In zaden zit verhoudingsgewijs ook minder water dan in dierlijk voedsel. Dit vocht is belangrijk aangezien de mezen niet kunnen drinken in het nest. Een jonge mees eet gemiddeld 50 tot 70 rupsen per dag. Voordat ze uitvliegen, heeft een nest van 8 jongen minimum 6000 tot 8400 rupsen opgesmikkeld. Indien deze rupsen afkomstig zijn van planten die behandeld werden door allerlei pesticiden (bv. In functie van de buxusmotbestrijding) komen de jonge mezen indirect in contact met deze gifstoffen. Tot nu toe is er nauwelijks iets geweten over de invloed van deze pesticiden op de ontwikkeling van nestjongen. Vanaf welke concentraties zijn de stoffen lethaal. Hebben kleine concentraties pesticiden invloed op het immuunsysteem van de jonge vogels? Of verhinderen ze bepaalde groeiprocessen? Eerst en vooral moeten we dus weten of de pesticiden al dan niet aanwezig zijn in het lichaam van de nestjongen.

Pesticiden, moet het minder zijn?

In 2018 voerden het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM kennis- en adviesbureau) en het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) een verkennende studie op de invloed van pesticiden op jonge mezen^[1]. Ze onderzochten mezen die stierven in de nestkast waarbij in de nabije omgeving buxusmotten werden bestreden. Hoewel ze

over slechts 10 stalen beschikten (vijf stalen uit stedelijk gebied en vijf uit een bosrijk gebied) werden sporen van 14 verschillende soorten pesticiden teruggevonden. Tussen deze stoffen werd zelfs DDT teruggevonden. DDT werd al sinds 1973-1974 verboden in Nederland en België wegens de grote schadelijkheid voor mens en dier. Het is dus hoog tijd om te weten te komen of onze geliefde tuinvogels ook in België ongewild deze smeerlapperij meekrijgen met de papflles.

[1]Guldmond, A. et al., 2018. Mezensterfte door buxusmotbestrijding? Verkennende studie van pesticidenbelasting bij jonge kool- en pimpelmezen. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Laat jouw mezen onderzoeken

Heb jij een nestkast in de tuin hangen waarbij het aanvliegen van voedsel voor de jongen van de ene op de andere dag stopt? Controleer dan eens of de jongen nog leven. Is het volledig nest gestorven en heb je een sterk vermoeden dat er in de buurt met pesticiden gespoten werd, stop de mezen dan snel in twee diepvrieszakjes en leg ze in de diepvries. Steek tussen de twee zakjes een briefje met de datum waarop je de mezen vond, de soort (pimpelmees of koolmees), jouw adres, telefoonnummer of mail. Deel via www.sosmezen.be jouw contactgegevens met ons. Zo weten wij waar we de mezen moeten komen ophalen. Dit zal gebeuren voor 30 juni. Wij nemen contact met je op om de exacte datum af te spreken.

PS: beeldmateriaal van mezen die rupsen van de buxusmot naar de jongen brengen is eveneens meer dan welkom.

Liggen jouw tuinvogels je nauw aan het hart en wil jij dit onderzoek steunen? Doe dan een gift op BE61 0014 0987 7317 (BIC: GEBABEBB) met mededeling 'gift mezenonderzoek'.

KIKKER EN PAD GINGEN WÉÉR OP PAD

Ze waren met veel minder dan vorig jaar, de overstekende amfibieën in de Kerkstraat in Tielrode, namelijk 609 ten opzichte van 1052. Maar wel weer ruim boven het gemiddelde aantal van de voorbije 11 jaar: 447. Het slachtofferaantal ligt spijtig genoeg ook, zij het miniem, boven dat gemiddelde: 141 dit jaar tegenover 134.

Tussen de 609 zaten ook 6 kikkers, 4 bruine en 2 groene, en 10 kleine watersalamandertjes. Deze laatsten zijn erg kwetsbaar. Het vraagt aandacht om ze voorzichtig uit de emmers te halen. Als ze op de straat terecht kwamen, lijken ze snel uit te drogen. Dit jaar hadden we een paar merkwaardige verschijnselen. De ene was vertederend: een klein padje van een jaar ofzo, rustig, zonder okselgreep, op de rug van een volwassen pad. Nooit gezien voordien. Kleine padjes van minder dan 3 jaar trekken doorgaans nog niet. De andere was pittig: een soixante-neuf, of poging tot.

De schermen werden dit jaar geplaatst door Wase Werkplaats, wat we een goed initiatief vinden. De sterke wind heeft de schermen erg op de proef gesteld. Mede doordat ze aan de oostzijde van de paal-

tjes waren vastgemaakt werden ze, vooral in de Hofstraat, over een grote lengte losgerukt. Na melding stonden de gemeentediensten echter al snel klaar om alles te herstellen.

De trek was redelijk vroeg afgelopen, in de week van 25 maart werden de schermen alweer afgebroken. We hopen op een even goede opkomst het volgend jaar.

Zie ook : www.abllo.be/kalender of www.abllo.be/klik

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdag 1 juni

Velt Waasland wijngaardbezoek van 10 tot 12:30u
Parking De Watermolen (Waterstraat 36, Hamme)
(Leden)prijs: € 3 Niet-leden 4€

Toen men in 1934 ter hoogte van Hamme de kronkelende Durmerivier recht trok, ontstond er een uniek natuurgebied. De afgesneden meander was niet langer onder invloed van eb en vloed. Dankzij het omringende kalme water en de beschermende dijk heerst er in de schoot van de Oude Durme een microklimaat, ideaal om

druiven te laten rijpen. Al meer dan 10 jaar produceert een kleine wijngaard hier met succes wijndruiven. Matthias Temmermans laat u graag proeven van zijn wijnen en geeft gepassioneerd uitleg.

We doen eerst een wandeling rond de oude Durme met een stop aan de volkstuintjes van Velt Hamme (1,5 u). Daarna volgt uitleg en proeverij in de wijngaard (1 u).
Inschrijven via marc.temmermans@telenet.be of 037768689. Betalen ter plaatse

Zaterdag 1 en zondag 2 juni

Velt ecotuin dagen

Ook dit jaar kan je tientallen tuinen bezoeken. Welke tuinen en de openingsuren vind je terug op de website van Velt. Gerda Leys (Graauw NL) en Huguette van Renterghem (Verrebroek) vertegenwoordigen onze afdeling.

Zondag 2 juni

Vzw Durme Maandwandeling

De groene long van Lokeren

Planten zorgen voor zuurstof, letterlijk en figuurlijk. Want de aanblik op groen, op planten en bomen, zorgt voor rust in je hoofd. Tijdens deze wandeling nemen we de bijzondere planten in het Molsbroek onder de loep. Van heel erg klein, tot majestueus groot, opvallend of net heel subtiel, nuttig en eetbaar of net giftig. Je leert het allemaal!

Afspraak: om 14.30 uur Bezoekerscentrum Molsbroek (Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren)

Meer info: info@vzwdurme.be

Vzw Durme Familienamiddag Buylaers: nieuwe aankoop stelt thuis ooievaar veilig

Afspraak: vanaf 14 uur aan het Koetshuis in het Verloren Bos. Meer info: info@vzwdurme.be

Natuurpunt Waasland Noord Dag van de boeren natuur: op zoek naar de laatste akkervogels in de Kieldrecht polder

• Hebben veldleeuwerik, gele kwikstaart en graspieper nog kansen op en langs intensief bewerkte akkers?

• Samen met plaatselijke boeren bekijken we de toestand tijdens een wandeling langs de Rode Moerdijk en de Lange Nieuwstraat. Na de excursie (om 11 u), luisteren we bij een kop koffie naar elkaars voorstellen, obstakels en mogelijkheden voor de boeren natuur.

• Afspraak Samenkomst om 9u aan de IJshoeve De Boey, Groenendijk 11, Sint-Gillis-Waas

• Graag aanmelden bij deelname: jan@panneweel.be

• Openschuurdag **Natuurhuis Panneweel**, thema "Uilen" "Wist je dat kerkuilen broeden in het natuurhuis Panneweel? Misschien vind je wel een braakbal onder de kerkuilennestkast."

• Kenny Vereecken (Uilenwerkgroep Waasland) brengt speciaal voor de jeugd de leskist Uilen mee, vol met boeken over uilen, prachtige zoekkaarten, een boeiend gezelschapsspel en nog veel meer. Je kan hem ook alles over uilen vragen.

• Om 14u30 uur is er een wandeling, een korte natuurverkenning in de omgeving, die ongeveer 1u30 duurt. Je kan hieraan vrij deelnemen. Je kan ook gewoon genieten van een kop koffie met gebak of een Gageleer in het prachtige kader van de hoogstamboomgaard.

• "Creatief voor Natuur" zorgt voor gebak tijdens de openschuurdagen en op de verkoopstand kan je terecht voor kleine zelfgemaakte geschenken en wenskaarten. De opbrengst van de verkoop gaat volledig naar de aankoop van nieuwe natuur dicht bij huis!

• Praktisch Vanaf 11 u kan je in de boomgaard komen picknicken

• Van 14u tot 17u : doorlopend gezinsvriendelijke activiteiten

• Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Natuurpunt Waasland – Scousele

Insectenwandeling van 14.00 tot 16.00 u

• Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

• We trekken er vandaag op uit om insecten te ontdekken op de Roomkouter. David Van der Haegen neemt ons mee op stap. Samen met hem ontdekken we de wonderlijke wereld van de insecten. Hun levensloop is fascinerend maar zo onbekend!

• Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

*week van het insect
van 27 mei tem 4 juni*

Maandag 3 juni

Vzw Durme Voordracht: Merovingers in Elversele, het verhaal van een bijzondere archeologische site Archeoloog Bert Mestdagh van Monument Vandeckerckhove geeft in de kerk van Elversele een overzicht van de opgravingen op de site van de Merovingers die aan de rand van het Klein Broek in Elversele leefden ongeveer 1300 jaar geleden. Een uitzonderlijke plek in het Waasland. Deze opgravingen gebeurden in het kader van het Sigmaplan.

Een boeiend verhaal over ons verleden en een bijzonder volk. Niet te missen!

Dit is een gezamenlijke organisatie van Heemkring Braem uit Elversele, De Vlaamse Waterweg en vzw Durme, die zorgt voor het overgangsbeheer in deze Sigmagebieden. Afspraak: 20 uur aan de kerk van Elversele
Meer info: andre.verstraeten@scarlet.be

Donderdag 6 juni**Vormingplus Waas-en-Dender**

Ecoliving Een getuigenis van 19:30 - 22:00

Stel je je ook wel eens vragen over de impact van onze industrie en onze groeiende economie? Moeten we alles opofferen voor jobs, jobs, jobs? Welke invloed heeft stijgende consumptie op onze planeet en op ons sociaal weefsel? Hoe komt het dat wij desondanks blijven meedraaien in deze mallemlen? Zijn er uitwegen? Peter Clerckx gelooft in samenvoerend leven. Wat betekent dit en hoe start je er mee?

Bij Vormingplus Waas-en-Dender, Rode Kruisstraat 23, Sint-Niklaas, onder begeleiding van Peter Clerckx, een groene doener.

Inschrijven bij www.vormingplus.be/waas-en-dender. 03 775 44 84. Code: 195866

Zaterdag 8 juni

Uilenwerkgroep Waasland en Natuurpunt nodigen je uit voor een fietstocht 'met respect kijken naar jonge vogels'

Voor alle natuurliefhebbers: alleen, in groeps- of in gezinsverband. Kennis van de vogelwereld is niet vereist, interesse wel! In het gezelschap van vrijwilligers van Uilenwerkgroep Waasland en een erkend vogelringer fietsten we op landelijke wegen en passerden we langs plaatsen waar uilen en torenvalken broeden. We krijgen uitleg over het werk van de vogelringer, de vogels en hun biotoop.

- We vertrekken om 14 uur stipt aan de sporthal De Klavers, Sint-Andriesstraat 4 te 9111 Belsele.
- Einde voorzien rond 17 uur.
- Inschrijven is niet nodig.

Info: Eddy De Taey 0479 28 73 84
of Marc Aerts 0485 38 19 87
marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be
www.uilenwerkgroepwaasland.be

Zondag 9 juni

Vzw Durme Jubileumwandeling De Moortels
Jurgen Couckuyt laat ons kennismaken met het reservaat en het beheer dat er wordt uitgevoerd in de Moortels. Je komt er o.a meer te weten over het Sinusbeheer.
Afspraak: Genddam in Doorslaar ter hoogte van zijstraat [zie www.vzwdurme.be] om 13 uur.
Meer info: couckuyt.jurgen@telenet.be

Zondag 9 juni

Hortus ter Saksen luswandeling Steenvoorde - Cassel [22,8 km, deels GRP des Flandres en GR128 + Knp]
In de Westhoek steken we de grens over en gaan we op stap naar het charmante stadje Cassel (Kassel) en de hoogste heuvel van Frans-Vlaanderen: de Casselberg! Van op de top, 176 m hoog, zou je 5 rijken kunnen zien: Frankrijk, België, Nederland, Groot-Brittannië ... en het hemelrijk!
Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Steenvoorde (FR), Place Saint-Pierre 37
Inschrijven bij Werner M 0494 75 84 87 of werner.stuer@scarlet.be

Woensdag 12 juni

Natuurpunt Waasland – Scousele PlantenStudieGroep
Scousele van 19.30 tot 22 u
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
Voor alle plantenliefhebbers die willen gebruik maken van een Flora, leren determineren en graag mee op plantenuitstap gaan. Dit alles in een zeer gemoedelijke sfeer.
Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 92 34 84

Vormingplus Waas-en-Dender Bouwen met bamboe van 19:30 - 22:00 uur.

Bij duurzaam bouwen denk je onmiddellijk aan isolatie en andere energiebesparende ingrepen. En dat klopt ook. Maar wist je dat een groot gedeelte van de CO2 al werd uitgestoten tijdens het productieproces, het transport en de installatie? Deze architect focust op bamboe als alternatief bouwelement en toont voorbeelden uit binnen- en buitenland. Bepaalde bamboesoorten zijn perfect bruikbaar als constructiemateriaal. Positief voor het milieu en het plaatmateriaal is harder dan eikenhout, zet weinig tot niet uit en is - als het goed behandeld is met olie of lak - uitstekend bestand tegen schimmel.

Infosessie onder begeleiding van Pieter Verstraete in CC Ter Vesten, Gravenplein 2, Beveren-Waas
Inschrijven is noodzakelijk uiterlijk 10 dagen voor de start van de activiteit via www.vormingplus.be/waas-en-dender. Code: 195369

Zondag 16 juni

Natuurpunt Waasland – Scousele Hoogtij - "Het leven in en rond de Schelde" van 14 tot 18 u
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
We nemen deel aan het gezamenlijke evenement "Hoog-

tij" georganiseerd door het Regionaal Landschap Schelde Durme. Er staat een interactieve infostand over 'Het leven in en rond de Schelde' opgesteld.

Zout- en zoetwatervissen, het leven in het slik, historische kleiafzetting, boetseren met klei... Dit alles wordt met veel enthousiasme aan u uitgelegd door onze natuurgidsen.

Kom dit alles ontdekken in een aangename omgeving.
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Donderdagen 20 en 27 juni en zaterdag 29 juni

Natuurpunt Waasland Noord Sprinkhanencursus

In het rijtje van de meest opvallende insecten, staan de sprinkhanen toch wel ergens bovenaan. Ze zijn niet alleen vrij groot van formaat en fleurig gekleurd, de meesten kunnen ook een aardig deuntje zingen. Bovendien is de soortenrijkdom overzichtelijk en hebben ze welluidende Nederlandse namen die de essentie van het dierlijke spreken vatten. Blauwvleugel, Knopspruitje, Zoemertje en Ratelaar zijn alvast niet mis te verstaan. Sprinkhanen zijn een belangrijke schakel in de voedselketen en vertellen ook heel veel over de leefgebieden waar ze wel of juist niet worden aangetroffen. Een basiskennis sprinkhanen is dan ook een must voor elke natuurliefhebber.

Praktisch: Theorie (Bibliotheek Sint-Gillis-Waas, Kerkstraat 67, 9170 Sint-Gillis-Waas)

20/06/2019 van 19u30 tot 22u30

27/06/2019 van 19u30 tot 22u30

Excursie (Blokkeerdijk) 29/06/2019 van 13u30 tot 16u30

Lesgever: Joeri Cortens - Natuurpunt-CVN

Prijs: tarief leden: 35 euro, tarief niet-leden: 40 euro

Zoekkaart Sprinkhanen en krekels van EIS-Naturalis is in de prijs inbegrepen.

Bedrag te storten op rekening BE38 0000 1056 0872 van Natuurpunt Waasland-Noord met vermelding 'cursus sprinkhanen'

Je inschrijving is pas definitief wanneer we je betaling ontvangen hebben.

Info brigitte.van.passel1@telenet.be 03 779 89 31,

Zaterdag 22 juni

Werkgroep NME www.natuurpunt-zuid-waasland.be

Wandelen in het Heidebos

In het Heidebos vind je een unieke afwisseling van naaldbos, verlaten akkertjes, heide, schrale graslanden en dreven.

Door het gevarieerde mozaïeklandschap biedt het natuurgebied onderdak aan tal van dieren en planten die zowel van het bos als van meer open heide houden. Al van op de parking krijg je een indruk van het Heidebos : je staat met je stapschoenen in het blote zand. Overal loopt prikkeldraad eindeloos langs het gebied. Aan de toegangsborden wordt het duidelijk waarom; als je het poortje binnengaat, is de kans groot dat je gallowayrun-

deren ontmoet. Een vijftiental dieren wandelen het hele jaar door van de ene plek naar de andere en helpen mee met het beheer. Het wandelpad slingert door het bos en er zijn veel open plekken. Het begin van de wandeling toont de grote troeven van dit landschap, namelijk variatie en verrassingen. Na elke bocht beleef je iets nieuws. Dreven met oude beuken, open stukken met struikheide of percelen beplant met dennen.

Afspraak: 08.00 u : Syntra Sint-Niklaas of

08.30 u : Parking 1 Keizershoek Moerbeke

Einde voorzien om 12.00 u

Info : christelstrybos@hotmail.com 052/46 00 58

marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com 03/778 16 18

Zondag 23 juni

Natuurpunt Waasland Zuid

BOMEN ANDERS BEKEKEN Stropersbos om 14u30
Dat bomen gebruikt worden om papier en meubels te maken dat weten we.

En we hebben ze nodig om te leven, want ze geven ons zuurstof.

Maar wist je ook dat ze samen leven met bepaalde diersoorten en met elkaar? En heb je ooit al eens van het 'wood wide web' gehoord?

Op deze wandeling laten we ons o.a. inspireren door een van de boeken van de Duitse boswachter Peter Wohlleben en gaan we de bomen anders beleven. Het zijn niet zomaar 'bomen'. Daarvoor trekken we naar het Stropersbos, een van de grootste boscomplexen van Oost-Vlaanderen. Hoogstwaarschijnlijk zal je nadien niet meer in het bos lopen zonder de bomen echt te zien.

Locatie: Stropersbos - Kemzeke of Sint-Gillis : voor exacte locatie: kijk één week vooraf op onze website www.natuurpunt-zuid-waasland.be

Info rika.vandewalle.npwz@gmail.com 0473/96 74 26

Zaterdag 29 juni

Vzw Durme Jubileumwandeling De Buylaers

De Buylaers is een unieke brok natuur binnen de bebouwde kern van Lokeren, op nauwelijks tien minuten wandelen van het eigenlijke stadscentrum en vlakbij het station! Dit natuurgebied van 20 hectare is gelegen op de linkeroever van de Durme, tegenover het stedelijk zwembad en de Sportlaan. Conservator Christophe Hillaert gidst ons doorheen dit prachtige gebied, in deze periode staan de orchideeën volop in bloei.

Om 14.00 uur in de Bleekmeerstraat 10, Lokeren

Meer info: hillaertc@hotmail.com

Zondag 30 juni

Natuurpunt Waasland - Scousele Begeleide wandeling naar het Gelaagpark van 14.00 tot 16.00 u

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Het Gelaagpark bevindt zich vlak naast de Roomkouter in Steendorp. Het park bevat oude gelaagputten die nu vol water staan. De natuur erom heen heeft zich in alle

pracht ontwikkeld. Heel speciaal is de spoelput die nog steeds in verbinding staat met de kil, een inham in de Schelde. Ook de reuzepaardenstaart, die zich daar heel goed voelt, trekt de aandacht. Stapschoenen.
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Natuurpunt Waasland Noord ism Libellenwerkgroep Waasland Libellenexcursie naar het Stropersbos

Samen met een aantal aanpalende groengebieden vormt het Stropersbos in Stekene één van de grootste boscomplexen van Oost-Vlaanderen – wel 300 hectare groot. Het Stropersbos is een niet te missen natuurparel met zijn statige dreven, waardevolle elzenbroekbossen, open plekken met heide en grote grazers.

Wat ons natuurlijk het meest interesseert zijn de waterpartijen, grachten en poelen in het gebied. We gaan op zoek naar verschillende soorten waterjuffers en echte libellen.

Om 13u30 aan de parking ingang Fort St-Jan, rechtover gereedschappen Donckers, Stropersstraat 73, Kemzeke.

Breng een verrekijker mee.

Info brigitte.van.passel1@telenet.be 03/779 89 31, Bij twijfelachtig weer best even bellen naar de verantwoordelijke.

Zaterdag 6 juli

Vzw Durme

Jubileum fietstocht Lokerse Moervaartmeersen

Erik Everaert en Katy Beke nemen ons mee voor een fietstocht van ongeveer 14 kilometer rondom de Lokerse Moervaartmeersen. We fietsen langs soms kleine wegen waar toch gefietst kan worden. Bij ieder perceel van de Lokerse Moervaartmeersen houden we halt voor een woordje uitleg door de conservators.

Afspraak: om 14 uur op het Kerkplein te Daknam

Info: everaert.eric@telenet.be en katy.beke@telenet.be

Zondag 7 juli

Vzw Durme Maandwandeling -

Het Molsbroek redt ons leven

Dat we natuur nodig hebben om te overleven weten we allemaal, maar wat kan een moerasvlakte zoals het Molsbroek nu precies voor ons betekenen? En kunnen we ook hier de gevolgen van de klimaatverandering zien? Waarom is zuiver water zo belangrijk? En welke planten en dieren worden hierdoor aangetrokken? Een boeiend, veelzijdige wandeling met voor elk wat wils.

Afspraak: om 14.30 uur Bezoekerscentrum Molsbroek Meer info: info@vzwdurme.be

Natuurpunt Waasland Noord Openschuurdag Natuurhuis Panneweel, thema "Waterleven"

"De poel nabij het Natuurhuis zit vol leven: waterkevers, waterwantsen, larven van eendagsvliegen of waterjuffers, waterpissebedden, slakken, bloedzuigers, ..."

Vandaag gaan we, gewapend met een schepnetje, op zoek naar waterleven. We bekijken onze vangst nadien door een binoculair of met een vergrootglas. Zo worden enge beestjes plots wondermooi!

Om 14u30 uur is er een wandeling, een korte natuurverkenning in de omgeving, die ongeveer 1u30 duurt. Je kan hieraan vrij deelnemen. Je kan ook gewoon genieten van een kop koffie met gebak of een Gageleer in het prachtige kader van de hoogstamboomgaard.

"Creatief voor Natuur" zorgt voor gebak tijdens de openschuurdagen en op de verkoopstand kan je terecht voor kleine zelfgemaakte geschenken en wenskaarten. De opbrengst van de verkoop gaat volledig naar de aankoop van nieuwe natuur dicht bij huis!

Praktisch Van 14u tot 17u : doorlopend gezinsvriendelijke activiteiten

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Zondag 21 juli

Natuurpunt Waasland-Noord

Zomerse fietswandeling naar Rietland en Grote Geule We rijden langs en stappen af bij kreekplassen, rietvelden, meidoornstruwelen en (natuurlijke) bloemenvelden en zien hoe onze vrijwilligersploeg het verschil maakt in het natuurbehoud in de polder.

Afspraak Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Meerdonk Samenkomen om 13:30u met de (elektrische) fiets. We sluiten af rond 17:30 in het Natuurhuis.

Doe stevig schoeisel aan bij nat weer.

Hoewel we het rustig aan doen, is bij fietsen in groep de fietshelm en een fluo hesje altijd aanbevolen

Info bij jan@panneweel.be of 0494 66 84 45 (Jan Dholander)

Zondag 28 juli

Natuurpunt Waasland Scousele

Blote voetenwandeling van 14 tot 16 u

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Onder begeleiding van Christel Cleys bewegingspedagoge (www.degoedinjevenschool.be).

Op je blote voeten op de Roomkouter en rond het Fort, deed je dat ooit? We geven je vandaag de kans om samen op stap te gaan en te ervaren wat het is om dat op blote voeten te doen. Draag sandalen of slippers en neem een klein rugzakje mee om deze in te steken. Ook een handdoekje kan nuttig zijn. Kinderen zijn welkom onder begeleiding van volwassenen. Traject een 3 km.

OPGEPAST max 25 personen

INSCHRIJVEN VERPLICHT.

Info en inschrijving: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Natuurpunt Waasland-Noord

Insectenwandeling Steengelaag te Stekene

We trekken vandaag het Steengelaag in, gewapend met insectennet en loepopotjes.

Door zijn verscheidenheid in plantengroei is het Steen-

gelaag bijzonder interessant voor insecten. De talrijke schermbleemigen langs het wandelpad trekken vooral zweefvliegen, penseelkevers en bladwespen aan. Op de zonnige hooilandjes vind je verschillende soorten vlinders en de plassen staan dan weer garant voor waarnemingen van verschillende soorten waterjuffers en libellen.

Samenkomst om 14u aan het ontmoetingscentrum "De Statie", Stadionstraat 113, Stekene.

Heb je een vlindernetje en/of loeppetje, breng dat dan zeker mee.

Info marc.bogaerts1@telenet.be 03 779 89 31

Zondag 4 augustus

Natuurpunt Waasland-Noord

Openschuurdag Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

thema "Dagvlinders, sprinkhanen & libellen"

"Een namiddag vol vrolijke fladderaars, kleurrijke lucht-acrobaten en zingende springers."

De omgeving van het Natuurhuis is erg aantrekkelijk voor vlinders, waterjuffers en libellen. Vlinders leven eerst als rups om dan te verpoppen tot volwassen vlinders, maar ook de larven van waterjuffers en libellen leven in het water. Net zoals de volwassen individuen zijn het geduchte predatoren. We gaan ook op zoek naar sprinkhanen, die zijn niet alleen vrij groot van formaat en fleurig gekleurd, de meesten kunnen ook een aardig deuntje zingen.

Om 14u30 uur is er een wandeling, een korte natuurverkenning in de omgeving, die ongeveer 1u30 duurt. Je kan hieraan vrij deelnemen. Je kan ook gewoon genieten van een kop koffie met gebak of een Gageleer in het prachtige kader van de hoogstamboomgaard.

"Creatief voor Natuur" zorgt voor gebak tijdens de openschuurdagen en op de verkoopstand kan je terecht voor kleine zelfgemaakte geschenken en wenskaarten. De opbrengst van de verkoop gaat volledig naar de aankoop van nieuwe natuur dicht bij huis!

Vanaf 11u kan je in de boomgaard komen picknicken. Van 14u30 tot 17u : doorlopend gezinsvriendelijke activiteiten

Vrijdag 09 augustus

Natuurpunt Waasland - Scousele

Nachtvlinderavond Van 20.30 u tot 24 u

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

Wat weet jij over motten? Wist je dat er groene, geel met rood en gespikkelde nachtvlinders zijn? Dat ze in jouw omgeving fladderen? Kom luisteren naar een uiteenzetting van Hugo De Beuckeleer in het Natuurhuis. Als het donker wordt bekijken we buiten met hulp van een groot wit doek en speciale verlichting of we je die peltjes ook kunnen laten zien.

Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Maandag 12, dinsdag 13 en woensdag 14 augustus

Natuurpunt Waasland-Zuid

Kinderdriedaagse Natuurbeleving 2019

voor kinderen van 8 tot 12 jaar.

Zaterdag 17 en zondag 18 augustus

Natuurhuis Panneweel Ambachtelijk weekend
Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas

Na een babbel bij één van de 17 ambachtsslui, kan je genieten van een lekkere pannenkoek, fricandon met kriekeken of biologische geitenkaas, natuurlijk met de bijpassende drank.

Op www.panneweel.be vind je de precieze lijst van de ambachten, die nog kan wijzigen tot aan het betreffende weekend.

Noteer al vast dat onze messenslijper terug aanwezig is. Je krijgt dus de kans krijgt om je messen, en scharen (ook snoei- en heggenscharen) te laten slijpen.

Zaterdag 12u-18u en zondag 10u-18u

Info Bert Raets, ambachtelijk.weekend@panneweel.be

Zaterdag 24 augustus

Ons Streven Gezinsuitstap

De zomer komt eraan en zo ook de gezinsuitstap. We zijn uiterst trots op het programma dat we dit jaar kunnen aanbieden:

Voormiddag: bezoek aan ezelopvangcentrum Anegria in Sint-Gillis Waas. Sinds 2011 ontfermt deze organisatie zich over ezels die thuisloos, mishandeld of verwaarloosd zijn.

Namiddag: geocaching in de stropersbossen. We bezorgen u een spannende schattenjacht in dit prachtige grote bos.

Voor de sportieve gezinnen die met de fiets willen: we verzamelen - met opgepompte banden en geoliede ketting - om Bu 's morgens aan de Kettermuit kruispunt Hogenackerstraat - Oude heirbaan. We rijden op een

gezellig kindertempo langs de oude spoorwegroute Sint-Niklaas-Hulst.

Voor wie met de auto wil gaan, spreken we af aan Anegria vzw, Trieststraat 2 Sint-Gillis-Waas om half 10.

We gaan uitleg krijgen over het gebit en de hoeven en helpen met: de vacht van de ezels te borstelen, eten geven, de wei strontvrij maken en de ezels verplaatsen. Nadien gaan we als kers op de taart nog een klein tochtje maken met enkele ezels die graag met de kinderen op hun rug op stap gaan.

's Middags eten we daar ons meegebracht lunchpakket op en kunnen we ter plaatse een drankje bestellen.

In de namiddag spreken we af aan de kruising van de fietspadroute met de Zavelstraat in 't Kalf, vlak aan de bossen van de stropers om op schattentocht te gaan door middel van geocaching .

Deze dag wordt je aangeboden aan het zachte prijsje van 3 euro voor leden en 5 euro voor niet leden. Het grootste deel draagt meteen ook bij aan de werking van het ezelopvangcentrum. Hier zijn immers heel wat centjes voor nodig en alle steun is welkom. Meer info op www.anegria.be/

Noteer alvast de datum. Inschrijven kan alvast via onsstreven@gmail.com of via 0475960969.

Zondag 1 september

Natuurpunt Waasland-Noord

Openschuurdag Natuurhuis Panneweel
Krekeldijk 2, Sint-Gillis-Waas van 14u tot 17u
met Repaircafé en Geefplein

Om 14u30 uur is er een wandeling, een korte natuurverkenning in de omgeving, die ongeveer 1u30 duurt. Je kan hieraan vrij deelnemen. Je kan ook gewoon genieten van een kop koffie met gebak of een Gageleer in het prachtige kader van de hoogstamboomgaard.

"Creatief voor Natuur" zorgt voor gebak tijdens de openschuurdagen en op de verkoopstand kan je terecht voor kleine zelfgemaakte geschenken en wenskaarten. De opbrengst van de verkoop gaat volledig naar de aankoop van nieuwe natuur dicht bij huis!

Info bij Bert Raets, transitie@panneweel.be

Woensdag 11 september

Natuurpunt Waasland – Scousele

Plantenstudiegroep Scousele Van 19.30 tot 22 u
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
Voor alle plantenliefhebbers die willen gebruik maken van een Flora, leren determineren en graag mee op plantenuitstap gaan. Dit alles in een zeer gemoedelijke sfeer.
Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 92 34 84

Zondag 15 september

Natuurpunt Waasland – Scousele Kleineige feesten
Op de Roomkouter in Steendorp
Ingang Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
In combinatie met Temse loopt ... [... sic.be. Een loopcours in de mooie natuur van Steendorp.
Vanaf 13 u opening van allerlei info- en doe-kraampjes van o.a. Natuurpunt Waasland Scousele, de Natuurouders, Oxfam Wereldwinkel, Opvang zwerfkatten ... De Scouts Sint-Jan bouwen opnieuw een hindernissenparcours en tal van verenigingen van Steendorp zorgen voor de nodige drank en spijs. Een aangepast zacht muziekoptreden wordt ook niet vergeten. Je kan ter plaatse inschrijven voor een kleine wandeling naar de kruikamer van het Fort en bezoek aan de imker en/of een aantal volksspelen uitproberen.](http://www.briquilleclas-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Heel dit gebeuren is een leuk samenzijn in de natuur.
Vorm een ploegje en kom touwtrekken.
Inschrijven bij joris.baeck@temse.be 03 710 12 31

Hortus ter Saksen

luswandeling 'entre-Sambre-et-Meuse'
(22,9 km, deels GR 129 en GR125)

Vanaf Hanzinelle wandelen we in een golvend landschap met een mozaïek van bossen en kleine valleien, tussen dorpjes die amper een naam hebben. Eén brok natuur, bekend om zijn militaire marsen!

Afspraak:9.30 uur op de Place de Hanzinelle (nabij de kerk) aan de Rue des Commerçants, 5621 Hanzinelle
Inschrijven bij Freddy M 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

Zaterdag 21 september

Natuurpunt Waasland – Scousele

Beverwandeling van 18 tot 20 u
Vertrek Einde Dijkstraat aan het rondpunt in 9140 Rupelmonde
Neem een verrekijker en een zaklamp mee en bij regenachtig weer draag je best laarzen.
De bever is terug in onze gebieden. Bij valavond is dit dier actief. Hopelijk kunnen we het spotten. We verplaatsen ons daarvoor naar zijn biotoop in de Rupelmondse kreek.
Zijn sporen kunnen we in ieder geval bewonderen.
Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zondag 22 september

Ons Streven World Cleanup Day Op 10 maart dwong een zware storm ons jammer genoeg om de zwerfvuilactie af te gelasten. Heel wat vrijwilligers vonden het spijtig dat het niet doorging. Maar uitstel is geen afstel. Onze vrijwilligers willen graag meedoen aan de World Cleanup Day (officieel op 21/9). Meer info later op www.onsstreven.be

Zondag 13 oktober

Natuurpunt Zuid Waasland werkgroep NME
GEZINSWANDELING

Bossen van Puivelde met natuuropdrachtjes voor kinderen. We sluiten af met drank en pannenkoeken.
Wil je op een aangename manier kennismaken met andere Natuurpunters? Samen met gelijkgezinden op stap? Of heb je interesse om een bezoek te brengen aan

een prachtig stukje natuur in onze contreien? Misschien wil je meer weten over planten en dieren in de bossen van Puivelde. Kom dan zeker met ons meewandelen in deze prachtige omgeving in Puivelde. Bovendien geven twee gidsen een boeiende uitleg voor klein en groot. Je hoeft echt niet veel van natuur te kennen, onze gidsen weten je zeker te boeien. Iedereen dus van harte welkom !!!

En voor de kinderen zijn er heel leuke opdrachtjes. Eén van die natuuropdrachtjes geeft hen zelfs de kans om een gratis pannenkoek te winnen!

PRAKTISCH

Afspraak: 14.00u Parochiecentrum Sint-Job Kemzekestraat 18 9111 Belsele

14.00u - 16.00u : wandeling

16.00u - 18.00u : drank en pannenkoeken

Schoeisel: goede wandelschoenen, bij regenweer misschien laarzen

Info christelstrybos@hotmail.com 052/46 00 58 of

marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com 03/778 16 18

Inschrijven marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com of 03/778 16 18

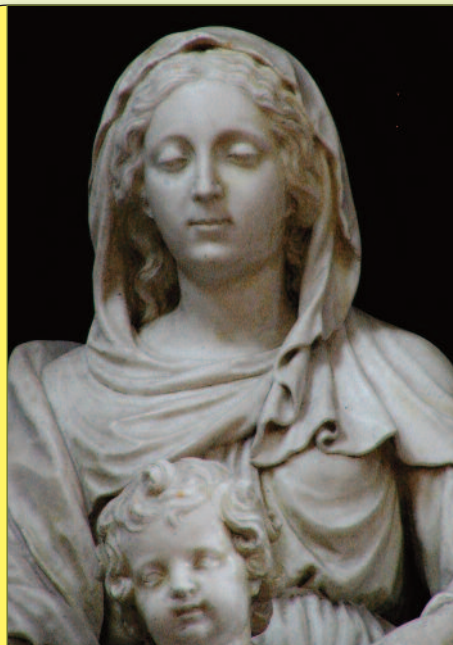
ZOMERZOEKTOCHT 2019 HET HEILIG LAND!

Ons Streven: 1 mei tot 6 oktober

Nog voor de komst van de Christenen telde onze gemeente heilige plaatsen. Het landschap en de natuur zorgden voor een mystieke omgeving waar onze voorouders zich dicht bij hun voorouders en hun goden voelden. Was het door de lucht of het water, door het land of door het voedsel? In ieder geval vormde het Waasland een vruchtbare bodem voor een pak buitengewone mannen en vrouwen. Een aantal van hen werd soms tijdens hun leven, maar meestal pas lang na hun dood als heiligen vereerd.

Afgelopen eeuwen was onze streek ook het beloofde land voor kunstenaars die heiligen in brandglasramen, schilderijen en beelden portretteerden. De devotie scheerde hier hoge toppen en leek wel ingebakken

in de Vlaamse cultuur. Ondanks beeldenstormen en oorlogen, rampen en plagen, normvervaging en verval, is Temse nog altijd doorregen met een 'heilige beeldcultuur'.

Lange tijd bleef de overgrote meerderheid van de bevolking analfabeet, maar dankzij verhalen, liederen, beelden en voorbeelden werden heiligenverhalen overgeleverd. Ben je net als ons benieuwd naar het religieus verleden langs Schelde en Durme? Doe dan zeker mee aan onze zomerzoektocht in 'ons ' Heilig Land.

De zoektochtboekjes zijn tot 6 oktober gratis te verkrijgen:

- In café 't Veer, Sint-Jozefstraat 35 te Tielrode,
- bij milieuwerggroep Ons Streven vzw, p/a Gert Hooftman, Bettehemstraat 40 te Tielrode (tel 03 711 16 83), gert.hooftman@hotmail.be
- via de website van de Milieuwerggroep www.onsstreven.be
- in het Toeristisch Infokantoor, Markt 1, Temse.

Ingevulde antwoordbladen mogen tot en met 6 oktober 2019 ingeleverd worden op dezelfde adressen. Per persoon mag slechts één formulier worden ingestuurd. Per gezin kan slechts één persoon winnaar worden.

De prijsuitreiking is voorzien op vrijdagavond 1 november 2019 om 20 uur in het Gildenhuis, Kaaistraat 10 te Tielrode (einde Pastorijsstraat). Enkel wie persoonlijk aanwezig is, heeft recht op een prijs. Onder de aanwezige niet-winnaars worden er ook een aantal passende prijzen verloot.

POLDERS VAN GROOT-KRUIBEKE

Gratis polderwandelingen aangeboden door De Vlaamse Waterweg en begeleid door de Barbiergidsen. Meer info op : www.barbieregidsen.be/index.php/maandelijkse-werf-wandelingen

Zondag 09 juni 14u Beverpadden en Sinksepeirden
Zondag 07 jul 14u Kruibeekse kreek
Zondag 04 augustus 14 u Polder en geboorte per velo

NATUURHUIS IN STEENDORP

Het Natuurhuis is open op zondag van 14 tot 18 u.

Je kan er terecht voor een sanitaire stop, een drankje, een gezellige babbel en info over de streek en je hebt een prachtig uitzicht van op het dakterras.

Kom wandelen in onze mooie streek en spring eens binnen! De vrijwilligers van Natuurpunt Scousele verwachten je.

KINDERDRIEDAAGSE**NATUURBELEVING 2019****VOOR KINDEREN VAN 8 TOT 12 JAAR**

Maandag 12, dinsdag 13 en woensdag 14 augustus
Natuurpunt Waasland-Zuid

We laten de kinderen op een speelse wijze kennis maken met alle facetten van de natuur. Dit jaar zit er zelfs een bushcraft in !! We trekken de bossen van Puitvoet in en leren er alles over wat er groeit en leeft in het bos. We gaan tevens spelend kunnen genieten van deze speelnatuur in Sint-Niklaas.

Onze tweede dag worden we ondergedompeld in echt leven met de natuur, hoe onze plan trekken in de natuur: wat heeft de natuur ons allemaal te bieden. Dit kan je beleven tijdens een bushcraftdag op de Vaag in Waasmunster.

De derde dag maken we kennis met de natuur van het Provinciaal Domein Puyenbroek te Wachtebeke. Een natuurgids neemt ons mee. De namiddag wordt een ontspannende dag.

Voor het middagmaal brengen de kinderen alle dagen zelf hun picknick mee uitgezonderd op dinsdag 13 aug. Bushcraftdag !!

In de deelnameprijs zijn alle kosten inbegrepen: een drankje, verzekering, tickets, enz.

Prijs: 50 € voor één kind, 90 € voor twee kinderen en 120 € voor drie kinderen uit hetzelfde gezin als het gezin lid is van Natuurpunt. Voor niet leden wordt het: 60, 100 en 130 €

Inschrijven door storting op ons nieuw reknr: BE03 7350 4628 8384 van Natuurpunt Waasland-Zuid, Uilenstraat, 209 te Sint-Niklaas. met vermelding "Kinderdriedaagse + naam van het kind (eren) "

Geef de kinderen een telefoonnummer of GSM nummer mee zodat wij U kunnen bereiken indien nodig.

P r o g r a m m a**Maandag 12 aug.**

De kinderen worden verwacht om 9u aan de Bruynincksweg, rechtover de parking van het Koopcentrum te Sint-Niklaas. Dicht tegen de Aldi in de Kapellestraat. In de voormiddag nemen de Puitvoetgidsen de kinderen mee en leren ons alles over bomen en dieren in het bos ! in de namiddag kunnen ze kampen bouwen en spelletjes doen !

Breng je picknick mee. Wij zorgen voor een drankje.

De kinderen worden rond 17u opgehaald aan het startadres.

Dinsdag 13 aug.

De kinderen worden verwacht om 9 u op de parking van Taverner " Rosenberg " Patotterijstraat, 1 te Waasmunster. De kinderen brengen een zakmes mee.

Voor eten wordt er gezorgd op deze bushcraft !!

We leren broodjes bakken, vuur maken, we gaan op zoek naar bruikbare dingen in de natuur, opdrachten en spelletjes om duimen af te likken !!

Gewoon schoeisel is best: geen botten !

De kinderen worden om 17 u terug opgehaald op de parking: Rosenberg.

Woensdag 14 aug.

De kinderen worden tussen 9 u 15 en 9 u 45 verwacht aan de ingang van het Provinciaal domein Puyenbroek te Wachtebeke: Parking 1.

Een natuurgids van het domein neemt de kinderen mee voor een twee uur durende boeiende natuurwandeling.

Hier wel pick-nick meebrengen. Wij zorgen voor een drankje.

In de namiddag maken we gebruik van ons all-in ticket: treintje, fietsen, minigolf !

Om 17 u worden de kinderen terug opgehaald.

Het aantal inschrijvingen is beperkt tot 20 a 25 kinderen !!

Wie ooit heeft meegedaan aan onze kinderdriedaagse weet dat we staan voor kwaliteit en gezelligheid.

Er is steeds begeleiding door een 4 tal volwassen personen.

Ouders die niet graag hebben dat hun kinderen worden gefotografeerd tijdens deze dagen gelieve ons dit mee te delen. Genomen foto's kunnen soms verschijnen in een latere nieuwsbrief van Natuurpunt. Wij beloven en garanderen de strengste regels op gebied van privacy.

Meer info bij de begeleider: Staf Lerno tel. 03.772.43.06 of 0495.49.13.91
gustaaf.lerno@skynet.be

**WEEGBREE WANDELING
ZONDAG 14 APRIL**

Onze gids Yvette Saerens heeft ons alweer heel wat wijzer gemaakt over van alles wat we onderweg tegenkwamen, maar vooral over De Weegbree. Er zijn heel wat verschillende soorten, maar de meest bekende zijn de smalle en de grote weegbree. De smalle heeft iets meer nuttige eigenschappen dan de grote. De weegbree gedijt heel goed als er veel over gewandeld wordt. De naam geeft ook weer dat dit plantje eigenlijk de breedte van de weg aanduidt en als het ware de weg wijst. Door de zaadjes die aan de voeten kleefden is de weegbree verspreid over bijna heel de wereld (behalve op de polen) en heeft het ook als bijnaam "de voetstap van de blanke man". Op 6 mei kregen we een vervolg van dit interessante verhaal in een workshop. Wat we daar allemaal bekookstofd hebben lees je in een later nummer of op www.onsstreven.be De wandeling werd besloten met een gezellig terrasje.

De burgemeester van Beveren Marc Van de Vijver mocht samen met schepen Raf Van Roeyen en gedeputeerde Riet Gillis het lintje knippen van de laatste drie kilometer van de fietssnelweg op Bevers grondgebied. (foto Kristof Pieters). Zie ook p 2 en 3.

Hot nieuws.

De bestendige deputatie heeft de omgevingsvergunningaanvraag van Vagae-trans voor een afvalverwerkend bedrijf met grond- en puinverwerking op de oude steenbakkerij in Steendorp geweigerd!

Zie ook het maartnummer (p24-26) van 't Groene Waasland !

Openingsuren van het secretariaat van **ABLOVzw**:
ablovzw@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u
Dinsdag: tussen 14u en 18u
woensdag: tussen 14u en 18u
Donderdag tussen 14u en 18u
Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren secretariaat van **'t groene waasland**:
groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Maandag tussen 14u en 18u
Dinsdag tussen 14u en 18u
Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

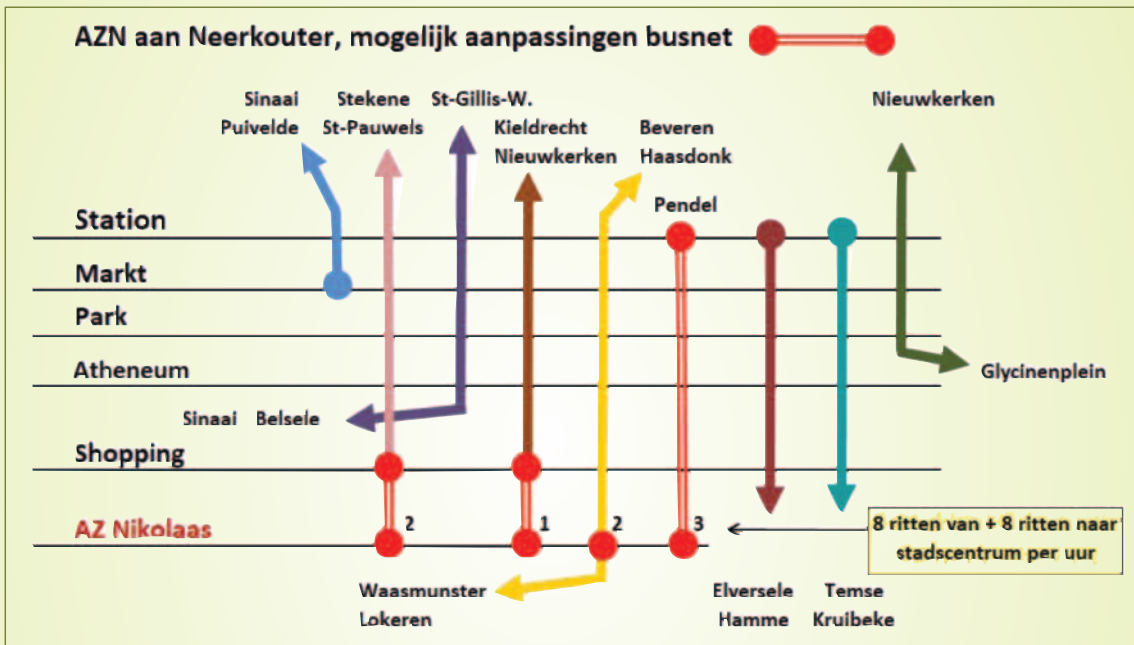

VERHUIZING AZ NIKOLAAS: BIJKOMENDE REKENINGEN

De geplande verhuizing van AZ Nikolaas (AZN) naar de stadsrand van Sint-Niklaas veroorzaakt aanzienlijke meerkosten voor De lijn. En voor de Wase busgebruiker daalt kwaliteit en neemt de autoafhankelijkheid toe. Zo heeft men ook nood aan een stadsrandparking. Kortom: verhuizing AZN zet Waasland Klimaatland op zijn kop.

staan de productfactoren van het net geschetste scenario netjes op een rij: 365 dagen per jaar, extra aantal kilometer per lijn, heen en terug per uur, aantal uur per dag, aantal km per jaar. Dit laatste loopt op tot 277.392 extra buskm. Een standaardbus kost ongeveer 4 € per km. De geschetste aanpassing van de busdienst kost ruim 1,1 miljoen € per jaar.

Lage kwaliteit. Aan de halte Park in de buurt van de huidige campus komen uit zes richtingen bus-

Hoogfrequente buslijn. In haar mediabericht van 4/10/2016 geeft het vorige stadsbestuur (NVA, Groen, Spa) van de stad Sint-Niklaas aan hoe AZN op de nieuwe plek met de bus bediend kan worden: Door middel van een directe buslijn met een hoge frequentie wordt de verbinding tussen campus / randparking en het stadscentrum / station gegarandeerd. Volgend voorbeeld toont een mogelijke aanpassing van het busnet. 1. Ritten van Stekene en Kieldrecht verlengen van het Waasland Shopping Center tot AZN. 2. Ritten op de lijn Beveren - Lokeren, die nu in de buurt van de campus langs komen, omleggen tot op de campus. 3. Toevoeging van een pendel tussen station en AZN. Hiermee komt men aan acht ritten per uur per richting.

Hoge kosten. De rekening voor deze hoogfrequente busdienst loopt hoog op. In volgende tabel

sen langs. Vanuit tien Wase woonkernen kan men zonder overstap minstens om het half uur vertrekken naar AZN. Die verbinding is mogelijk vanaf 55 haltes. Bij een verhuizing van AZN zal bijna altijd overgestapt moeten worden en neemt de totale ritduur altijd toe.

Overbodige stadsrandparking. AZN is vanuit autologica gedacht. Dat blijkt ook uit het feit, dat men ook nog een stadsrandparking (300 plaatsen) aan het nieuwe AZN wil toevoegen. Want met slechter openbaar vervoer past ook meer parking. Beleidsmakers negeren hiermee de 55 bestaande streekbushaltes met een redelijke busdienst. Het zijn 55 overstappunten die een stadsrandparking overbodig maken, indien AZN nog beter vanaf de buscorridor verbonden wordt.

INSECTEN IN DE KIJKER – DEEL 2

In dit nummer gaan we wat dieper in op de eendagsvliegen en libellen. Twee groepen die als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat ze een onvolledige gedaanteverwisseling kennen. Bij de eendagsvliegen en libellen is dit dan nog wat specialer, de nymfen leven in het water en het volwassen insect kan vliegen. Dit is natuurlijk een interessante overlevingsstrategie omdat ze niet gebonden zijn aan één biotoop.

Haften of eendagsvliegen

In België is dit een eerder kleine groep van insecten met in totaal ca. 65 soorten. De larven van deze groep leven in het water, de meeste larven doen er een jaar over om volwassen te worden. Ze kunnen zuurstof opnemen via bladvormige kieuwen op de zijkant van het lichaam (zie foto). Als ze voldoende gegroeid zijn kruipen de larven uit het water via een stengeltje en vervellen een eerste maal. Ze zijn dan dof en behaard, dit noemen we het sub-imago. Wat later (na enkele minuten of uren) vervellen ze nog een tweede maal en komt

het volwassen insect te voorschijn. Eendagsvliegen zijn kleine tere insecten met achteraan twee of drie staartdraden. Goede vliegers zijn het niet, maar dit is ook niet echt nodig. Hun enige taak is zorgen voor voortplanting en eitjes afzetten. Zich voeden doen ze niet want ze leven toch niet lang, vaak maar enkele uren of dagen.

Maar voor libellen, vleermuizen en zwaluwen zijn het dankbare prooien die makkelijk te vangen zijn. Ook vissen zijn verzot op eendagsvliegen. En daar tracht de mens een graantje van mee te pikken. Vliegvisser maken het aas vast aan een haakje waar ze ook haartjes en veertjes aan vastmaken zodat het lijkt op een eendagsvlieg. Vliegvisser zie je vaak in onze Ardennen waarbij de vissers in de rivier staan met hun hengel.

Eendagsvliegen zijn slecht geïnventariseerd in het Waasland, dus veel informatie over deze toch wel interessante groep ontbreekt. Spijtig want het zijn goede indicatoren voor de waterkwaliteit. Eén van de meest algemene soorten die je zal aantreffen is de gewone tweevleugel (zie foto). De meeste eendagsvliegen hebben twee paar vleugels, bij deze dus maar één paar.

gewone tweevleugel

gewone tweevleugel nimf

Waterjuffers en libellen

Dit is wel een goed bestudeerde groep dankzij de Libellenwerkgroep Waasland. In België komen 72 soorten voor, hiervan zijn er in het Waasland al 46 van waargenomen. Dit is 64 % van al de soorten die in België voorkomen. Wetende dat een aantal soorten beperkt zijn tot de Kempen of leven in snelstromende rivieren en hier dus niet voorkomen is dit een zeer mooi aantal. Wil je meer weten over libellen kan je steeds contact nemen met de libellenwerkgroep@wakona.be.

Deze groep kan je op basis van hun uiterlijk opsplitsen in de **waterjuffers** en de **libellen**.

Waterjuffers zijn teer gebouwd en ook niet zo'n goede vliegers. Je kan ze herkennen door dat ze in rust hun vleugels dichtvouwen boven hun lichaam.

Libellen zijn forser gebouwd en beheersen het luchtruim perfect. In rust zijn hun vleugels horizontaal uitgestrekt.

Ook van deze groep leven de larven in het water, sommige maar één jaar, maar bij een aantal soorten kan dit gaan tot twee of zelfs drie jaar. De larven van waterjuffers zijn lang en slank gebouwd met achteraan drie lamellen die mee zorgen voor de zuurstofvoorziening. Larven van libellen zijn forser gebouwd en missen de lamellen achteraan. In het water zijn beide geduchte rovers. Met hun vangmasker kunnen ze ander waterleven, klein visjes of zelfs een soortgenoot verschalken.

Idem als bij de eendagsvliegen kruipen de larve uit het water langsheen een stengel, de larve huid zal openbarsten en het volwassen insect kruipt eruit. Hierna moeten de vleugels nog opgepompt worden en alles goed uitharden voor ze het luchtruim verkiezen. Met wat geluk kan je dit proces zelf waarnemen, zoek langs de waterkant naar een larve op een plantenstengel en installeer u er bij. Je moet wel wat geduld hebben want het ganse proces duurt toch wel even, maar het is prachtig om zien. Het determineren van libellen kan je niet alleen doen op basis van het volwassen insect, maar ook op basis van de larve of zelfs het larvehuidje. Vind je larvehuidjes dan ben je zeker dat er ook voortplanting is geweest en wordt het des te interessanter.

Ook in de lucht zijn het geduchte rovers, zeker de grotere soorten. Ze zijn moeilijk te vangen, maar bij ons is er toch eentje die er zich in gespecialiseerd heeft, namelijk de boomvalk. Op locaties met veel libellen in de lucht zie je hem cirkelen en er af en toe eentje uit de lucht plukken.

Om te eindigen wil ik toch één hardnekkige mythe definitief uit de wereld helpen. Libellen kunnen niet steken en zullen ook niet bijten. Een algemene soort zoals de paardenbijter (zie foto) bijt geen paarden, maar gaat wel op jacht naar kleine insecten die zich ophouden rond paarden of ander vee. Het lijkt hierbij dat hij de paarden zou bijten, maar niets is minder waar.

Tot zover dit artikel, volgende belichten we de kakkerlakken, sprinkhanen en oorwormen.

paardenbijter

Wil je meer weten over deze, kom dan eens langs op de Openschuurdag in het Natuurhuis Panneweel op 7 juli, deze staat volledig in het teken van waterleven (zie elders in dit tijdschrift).

tekst : marc.bogaerts1@telenet.be
foto's : [Brigitte Van Passel](#)

BUSREIS WIJMEERS EN PAARDEWEIDE 31 MAART

Onze gids André Verstraeten had ons een adembenemende en leerrijke uitstap naar de Sigmaplan in Uitbergen beloofd. Die belofte werd ruimschoots overtroffen. Dankzij de Vlaamse Waterweg die een gratis bus ter beschikking stelde en dankzij vzw Durme konden de leden van Ons Streven kennis maken met de prachtige natuurgebieden Wijmeers en Paardeweide.

Onze leden kregen meteen ook de kans om een blik in de toekomst van het Klein en Groot Broek te werpen.

Op de bus had André ons ingewijd in de geschiedenis van het Sigmaplan en de verschillende technische ingrepen om meer ruimte te geven aan de rivier. Door de aanleg van gecontroleerde oversstromingsgebieden, gebieden met gereduceerd getij, ontpolderingen en wetlands, werkt de Vlaamse Waterweg gestaag aan een betere bescherming tegen overstromingen, en meer ruimte voor recreatie en natuur. Wist je dat de zoetwaterslikken en -schorren in Europa maar op vier plaatsen voorkomen en daardoor van onschatbare waarde zijn?

Na een perfect getimede busreis, met een tussenstop in Sombeke, bereikten we exact om 14 uur de Wijmeers in Uitbergen. Daar merkten we de nieuw aangelegde vijvers op voor de twee visverenigingen die vroeger hun vaste stek hadden in het nu ontpolderde gebied.

Door het dode tij, weinig wind en neerslag, bereikte de Schelde op dit moment niet het allerhoogste peil. Het ontpolderde gebied van de Wijmeers is door de rivier gelukkig al omgetoverd in een waardevol slikken- en schorregebied. Door een brede bres stroomt de vloed ongeremd door dit voorvalig broek. De open ruimte trekt er tal van watervogels aan. Deze dieren mijden de nabijheid van

bomen en dat is één van de redenen waarom men in het Klein en Groot Broek binnenkort start met het kappen van alle bomen.

Omdat men vorig jaar last had van kleine vervelende bijtgrage knijten (een familie van muggen die tot de orde van de tweevleugeligen (Diptera) behoren.), sloeg men halsoverkop nog twee kleinere bressen in de Scheldedijk. Op die manier hoopte men deze lokale muggensoort uit het gebied te spoelen. Wist je overigens dat de lokale bevolking deze lastige insecten om één of andere reden 'Wetteraars' noemt?

We wandelden ook langs de rivierduinen die in ons biljartvlakke land haast vanzelfsprekend 'bergen' worden genoemd. De warme lentezon en de goudgele gaspeldoornen deden een massa zandbijen, hommels, konijnen en kikkers lentekriebels krijgen. Op een weide zaten niet minder dan vier verschillende ganzensoorten.

In taverne 'De Zwaan' laafden we onze dorst om vervolgens naar het einde van de Sarosstraat in Uitbergen te rijden. Daar werden we meteen verast door een massa watervogels in een ondiepe, maar ruime waterplas: de Paardeweide-Oost. De inrichting gebeurde volgens de plannen van het Agentschap voor Natuur en Bos en De Vlaamse Waterweg. Het overgangsbeheer (o.a. het beletten van verbossing door verwijderen van duizenden jonge wilgen) wordt uitgevoerd door vzw Durme. Bij het begin van die wandeling kregen we vanaf de dijk een mooi inzicht op de aantrekkelijke landschapswijziging die het Sigmaplan tweemaal per dag bij hoog tij zal brengen in het Groot en Klein Broek: van een weidegebied, zoals aan de ene zijde van de dijk, tot een waterpartij met rietvelden, zoals nu aan de andere zijde van de dijk schitterde. Het waterpeil kan hier geregeld worden door twee sluisen.

Het was voor de natuurliefhebbers een topervaring. Tientallen grutto's, mantelmeeuwen, kluten,

men we opnieuw stipt op tijd in Tielrode terug. We hebben meteen veel gezien om na te genieten en kijken uit naar wat de Sigmawerken bij ons in het Kleinen Groot Broek zullen brengen.

We danken nogmaals André Verstraeten, bezieler van vzw Durme, en de Vlaamse Waterweg voor deze leerrijke studiereis.

wintertalingen, meerkoeten... Een zwaan, een lepelaar en een fuut vormde elk een kers op de taart. Men hoopt dat zeldzame vogels als de bruine kiekendief, de roerdomp, de woudaap, de lepelaars en de visarend er in de toekomst tot broeden komen.

Alle vragen over het hoe en waarom van de ingrijpende werken, konden en mochten gesteld worden en werden door André rustig en diplomatisch beantwoord.

Dankzij het organisatorisch talent en de perfecte terreinkennis van André werden we getraakteerd op een unieke ervaring en kwa-

MEGAWATTPUUR WIL ZICH HIER- BIJ GRAAG VOORSTELLEN ALS EEN RECENT OPGERICHTE WASE ENERGIECOÖPERATIE.

Wij zijn een vereniging van geëngageerde burgers uit het Waasland die besloten hebben om volledig onbezoldigd een burgercoöperatie rond duurzame energie en hernieuwbare energie op te richten.

We hebben voor de naam MegawattPuur gekozen omdat we hiermee aanduiden wat wij willen: het versnellen van de energietransitie naar propere en hernieuwbare energie. We kiezen voor betrouwbare technieken zoals fotovoltaïsche zonnepanelen, windenergie, warmtenetten,.. en staan uiteraard open voor vernieuwingen in de energie-sector. Wij zijn een CBVA so – een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met een sociaal oogmerk. Wij willen financieel rendabele projecten realiseren en de opbrengsten ervan laten terugvloeien naar de coöperanten en de coöperatie zelf. We willen meewerken aan het klimaatneutraal maken van onze regio. Het sociaal oogmerk zal worden uitgewerkt in projecten die de gemeenschap ten goede komen.

MegaWatt Puur is dus een pure burgercoöperatie die bij oprichting lid zal zijn van Rescoop Vlaanderen (Vlaamse Federatie van verenigingen en coöperaties van burgers voor hernieuwbare energie). We baseren ons coöperatief model op de ICA-principes ofwel Internationale Coöperatieve Alliantie. Dit houdt in dat we een open en vrijwillig lidmaatschap hebben en democratische controle door de leden. Coöperanten hebben inspraak en stemrecht op de jaarlijkse Algemene Vergadering.

We zijn een autonome, zelfredzame organisatie onder toezicht van de leden. Dat betekent dat coöperanten niet alleen maar klant zijn bij de coöperatie maar ook mede-eigenaar.

We willen onze projecten in de eerste plaats in het

Waasland realiseren met behulp van o.a. de financiële inbreng van de lokale bevolking. Burgers krijgen de kans om coöperant te worden door het aankopen van aandelen en zo te genieten van de opbrengsten van lokaal geïmporteerde energie. U vindt meer informatie over ons op onze website: www.MegawattPuur.be

Oproep voor projecten

We stellen ons voor omdat we bekend willen worden in het Waasland. We richten ons zowel op de non-profit sector als op bedrijven (KMO's, BVBA's,..) die samen met de coöperatie een concreet project willen uitwerken. Organisaties uit de non-profit sector of lokale besturen ontbreken vaak de financiële mogelijkheden om te investeren in duurzame energie; bedrijven zijn vaak gebonden aan een bepaalde bedrijfspolicy waardoor zij wel geïnteresseerd zijn in de duurzame energieprojecten maar hebben niet altijd de middelen ervoor.. We weten dat er veel energieprojecten mogelijk zijn indien de financiering ervan door een derde partij gebeurt. Vanuit de coöperatie willen we die projecten kunnen realiseren om versnelling te brengen in de energietransitie. Hiervoor zoeken wij coöperanten die mee willen investeren.

MegawattPuur heeft de nodige kennis en contacten in huis om veilige, betrouwbare en rendabele projecten te realiseren. Wij voorzien in een volledige ontzorging van de klant en kunnen instaan voor herstellingen, onderhoud en garanties en het verzekeren van de installaties. De klant zal door de geproduceerde stroom aanzienlijke energiebesparingen hebben, waardoor het een win-win situatie is voor alle partijen.

Heeft u, uw bedrijf, school, organisatie, vzw of lokaal bestuur.. interesse, neem dan zeker contact op met ons! www.MegawattPuur.be

FONDATIE VAN BOUDELO

Sinaai – Op 27 januari is in het natuureservaat, de **Fondatie van Boudelo**, een 8 meter hoge kijktoren geopend. In het bijzijn van **Wout De Meester**, schepen van natuur van de stad Sint-Niklaas, en een 60-tal natuurliefhebbers werd de kijktoren feestelijk geopend. Het lintje werd doorgemaakt en zo werd de kijktoren officieel toegankelijk gemaakt voor het grote publiek. De opening werd voorafgegaan door een begeleide wandeling doorheen de **Fondatie van Boudelo**.

De kijktoren biedt een prachtig zicht op het stiltegebied in Sinaai. Het sterk wisselende landschap in de Fondatie komt hier schitterend tot zijn recht. Bossen, hooilanden, sloten, poelen en pittoreske veldwegels: dit gebied heeft het allemaal. De toren is zodanig gepositioneerd dat je vanuit de toren een mooi gezicht/uitzicht hebt op de U-vormige vijver, waar geregeld bedrijvigheid van watervogels is. Via een slim aangelegde toegangsweg kan je, zonder de dieren te verstoren, de trappen kunnen beklimmen en je midden in de bomen wanen. Door de gratis vaststaande verrekijker kan je speuren naar alles wat leeft rondom de toren.

De voorbije weken werd de kijktoren reeds gretig gebruikt. Zo zijn er al verschillende waarnemingen vanop de toren. Reeën, watervogels en reigers werden reeds gespot. Tijdens de korte winterprik lag de toren er idyllisch bij.

Het prachtige ontwerp van de toren danken we aan de architecten van het architectenbureau Baeten Hylebos uit Sint-Niklaas. De bouw is dan weer verzorgd door Lab15 die gespecialiseerd zijn in hout-skeletbouw. Stad Sint-Niklaas is hoofdfinancier van het project; daarnaast konden we rekenen op heel wat gulle giften en medewerking van vrijwilligers, particulieren en partners rekenen. We zijn hen dan ook allemaal heel dankbaar. Want alleen zouden we dit als natuurvereniging nooit kunnen realiseren.

Wil je zelf graag een kijkje komen nemen op de Kijktoren en in de Fondatie van Boudelo? Dat kan! De toren is het makkelijkst bereikbaar via de Liniedreef, aan de kant van de Weimanstraat in Sinaai.

Martzen Frans

Gelegen op een tweetal km.
van die uitkijktoren

Bistro 'Den Bascuul'

Sophie Anthuenis – Ronny Van Driessche

Amand De Vosstraat, 9 - Eksaarde

Tel. 0471/84 84 35

of Tel. 0477/90 79 72

ronny@bistrodenbascuul.be

www.bistrodenbascuul.be

Like ons op : www.facebook.com/Den-Bascuul

Proef ons op youtube :

www.youtube.com/watch?v=1IRj6FyUxcE

[a d v e r t e n t i e]

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift,

39ste jaargang - nr 3; mei 2019 - nr **212**

coördinatie ABLLOvzw

**Werk mee aan een
groener Waasland !**

Abonneren kan door
8 Euro over te schrijven
op **BE39 7310 4317 9119**

**'T GROENE
WAASLAND**

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift 't groene waasland (=GW) kan dit

* door **8 EURO** over te schrijven naar de **ABLLO-leden rekening BE39 7310 4317 9119** (=nieuw nummer !!) met vermelding "abonn GW 2019 (graag naam / namen vermelden)". Zie www.abllo.be/abonnement

* of via een contactadres van een vereniging, die U vindt op p 31 of op www.abllo.be/verenigingen.

Abonnees zijn automatisch ook lid van de regionale vzw ABLLO.

REDACTIE: Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens,
Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.
Alle teksten voor het volgende nummer moeten binnen zijn **vóór 25 augustus 2019**
bij Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com

Druk in de Weer, **Eekhoutdriessstr. 67**

9041 Gent(Oostaker), Tel: 09 224 29 14

info@drukindweer.be

Inhoud:

- 2 ...Fietssnelweg F4 Antwerpen – Gent .....ABLLOvzw
4 ...Burgerinitiatief Roomacker en Ons Streven één vzw .....Ons Streven
4 ...Afkoppelen van de Dorpsbeek: Wat een gemiste kans in Sint-Gillis Waas .....ABLLOvzw
6 ...Maken nieuwkomers in het Waasland mensen en dieren ziek? .....Ons Streven
10 ...Er sterven teveel jonge stadsmezen voor ze het nest verlaten .....ABLLOvzw
12 ...Heeft insectenbestrijding invloed op mezensterfte? .....Velt & Vogelbescherming
14 ...Kikker en pad gingen wéér op pad .....Ons Streven
15 ...Kalender
23 ...Weegbree wandeling zondag 14 april .....Ons Streven
24 ...Verhuizing AZ Nikolaas: bijkomende rekeningen .....ABLLOvzw
26 ...Insecten in de kijker – Deel 2 .....Marc Bogaerts
28 ...Busreis Wijmeers en Paardeweide 31 maart .....Ons Streven
30 ...MegawattPuur een recent opgerichte Wase energiecoöperatie .....ABLLOvzw
31 ...Fondatie van Boudeloo .....vzw Durme

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13

Vormgeving en coördinatie: Gilbert Cant, 03 775 1931, Mania Van de Vyver

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 8 EURO Oplage 1300 exemplaren

't groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.

P 708696
1910 Sint-Niklaas 1
Artifitekkantoor :